

412.**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU**

z dnia 13 kwietnia 1932 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie prowadzenia, badania i oceny ksiąg handlowych dla celów państwowego podatku przemysłowego.

Na podstawie art. 76 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), której tekst jednolity ogłoszony został w załączniku do obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 27 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 110) zarządza się co następuje:

Prawidłowe księgi handlowe.

§ 1. Za prawidłowe księgi handlowe w rozumieniu ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), której tekst jednolity ogłoszony został w załączniku do obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 27 stycznia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 110) uważa się:

a) księgi handlowe, odpowiadające przepisom obowiązujących kodeksów handlowych, a w kwestjach nieunormowanych w kodeksach zgodne z zasadami księgowości,

b) księgi handlowe, prowadzone według zasad, wyszczególnionych w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 2. 1) Przy rozpoczęciu czynności handlowych, a następnie z końcem każdego roku operacyjnego należy sporządzić inwentarz majątku ruchomego i nieruchomego przedsiębiorstwa oraz wszelkich należności i długów.

Przedmioty majątkowe winny być wymienione w inwentarzu z podaniem ich ilości i wartości, a należności i długi imiennie, z tem, że obowiązek imiennego wyszczególnienia nie dotyczy weksli.

Nadto przy rozpoczęciu czynności handlowych winien być sporządzony bilans otwarcia, zaś na ostatni dzień roku operacyjnego bilans zamknięcia.

Jeżeli przedsiębiorstwo posiada na składzie znaczną ilość różnorodnych, a drobnych towarów, i nie może bez trudności sporządzać w każdym roku inwentarza, to w takim przedsiębiorstwie wystarczającym jest sporządzanie inwentarza raz na dwa lata. Nie uchyla to obowiązku sporządzania co roku bilansu.

Za podstawę dla sporządzenia bilansu służy inwentarz, sporządzony z końcem danego roku operacyjnego, względnie w wypadku, przewidzianym w ustępie poprzednim niniejszego paragrafu, także inwentarz sporządzony z końcem poprzedzającego roku operacyjnego.

Inwentarz winien być podpisany przez właściciela przedsiębiorstwa lub osoby do tego upoważnione.

Inwentarze i bilanse można wpisywać do przeznaczonych do tego ksiąg lub każdorazowo oddzielnie sporządzać. W tym ostatnim wypadku należy inwentarze i bilanse zbierać i przechowywać w porządku, w jakim po sobie kolejno następują.

2) Księgi handlowe prowadzi się w języku polskim i w walucie państwowej; za zgodą władz skarbowych dopuszczalne jest posługiwanie się innym językiem europejskim (żywym) i jego literami.

Ilość i rodzaj ksiąg handlowych zależy od uznania przedsiębiorstwa z tem zastrzeżeniem, że w księgach tych winny być ujawnione w porządku chronologicznym i systematycznym wszystkie czynności handlowe przedsiębiorstwa, dotyczące majątku oraz należności i długów tudzież rezultaty działalności.

Każda z ksiąg handlowych może się składać z kilku równoległych tomów.

Księgi handlowe przed rozpoczęciem czynności handlowych winny być oprawione, przyczem strony lub karty ksiąg należy zaopatrzyć w kolejne numery porządkowe.

3) Zapisy do ksiąg nie mogą być skutecznie ołówkiem.

W wypadkach, uzasadnionych formą księgowości, księgi mogą być prowadzone na luźnych kartkach i pisane ołówkiem atramentowym (chemicznym). Przy stosowaniu metod przebitkowych księgi handlowe mogą być wtóropisem odbitym zapomocą kalki. Karty jednak winny być należycie przechowywane, grupowane i numerowane.

Każda strona lub karta księgi przy przenoszeniu winna być zsumowana, a w razie zamknięcia rachunku (konta) wyprowadzona suma ogólna, odpowiednio podkreślona. Konta osobowe i rzeczowe mogą być prowadzone saldami. Miejsca próżne w księgach, pozostawione z braku zapisów w tekście, przekreśla się.

Księgi prowadzi się w należyтым porządku, bieżąco i bez zaległości.

Zapisy do ksiąg skutecznie należy tak, aby jasno wyrażały dokonane czynności handlowe, w szczególności zawierają datę, rodzaj czynności i sumę, a nadto przy operacjach, związanych z kupnem i sprzedażą towarów, należy wykazywać dostawcę i odbiorcę z oznaczeniem ilości towarów.

W wypadkach, gdy przy tranzakcjach gotówkowych (zakupie od producentów rolnych, sprzedaży konsumentom i t. p.) ustalenie osoby dostawcy lub odbiorcy nastęca duże trudności, wykazywanie dostawcy lub odbiorcy nie jest konieczne.

Przy drobnych operacjach gotówkowych zapisy można wносить do ksiąg bez oznaczania ilości towarów w łącznych sumach dziennych, zestawionych uprzednio na oddzielnych arkuszach lub obliczonych na podstawie bloków.

Zapisom do ksiąg podlegają sumy brutto niezależnie od potrącanych z nich prowizyj, które należy przy księgowaniu wyodrębnić.

Księgi handlowe nie mogą zawierać rachunków fikcyjnych lub otwartych osobom, podanym pod fałszywymi nazwiskami.

Zapisy do ksiąg winny być skutecznie bezwzględnie po dokonaniu czynności handlowej.

Rachunki, wynikające z operacji towarami ulegają księgowaniu: u wysyłającego towar w dacie wysyłki towaru, zaś u otrzymującego towar po przyjęciu towaru (po uzgodnieniu rachunku z towarem) — niezależnie od pokrycia rachunku, względnie zapłaty należności. W każdym razie otrzymanie towaru winno być uwidocznione w księgach.

Rachunki, wystawiane przez przedsiębiorstwa na wykonane roboty lub dostawy oraz na należne wynagrodzenia za świadczenia i usługi, winny być zaksięgowane w dacie ich wystawienia.

Kupno i sprzedaż towarów na rachunek własny należy uwidaczniać na kontach towarowych, natomiast niedopuszczalne jest pomijanie tych kont i przeprowadzanie transakcji bezpośrednio przez konta dostawcy i odbiorcy.

Omyłki w księgach prostuje się przez unieważnienie błędnego zapisu (storno) lub przez przekreślenie go i wypisanie właściwej treści.

4) Zapisy do ksiąg winny być udowodnione. Za dowód księgowania uważa się wszelką korespondencję, rachunki, umowy, wyciągi, listy przewozowe itp. dokumenty oryginalne lub w odpisach. Operacje go-

tówkowe, związane z kupnem lub sprzedażą towarów (ustępy szósty i siódmy części 3 niniejszego paragrafu) oraz wszelkie czynności i obroty wewnętrzne, mogą być udowodnione dokumentami, sporządzonemi w przedsiębiorstwie (asygnacje kasowe, kwity składowe, wykazy, listy płac i t. p.), zaopatrzonemi w datę, treść wyjaśniającą i podpisy osób, sporządzających dokument.

Listy handlowe otrzymywane oraz odpisy (kopje) listów wysyłanych winny być utrzymywane w porządku.

W sprawach nieunormowanych w niniejszym paragrafie obowiązują zasady księgowości i zwyczaje handlowe.

Księgi handlowe i wszelkie usprawiedliwiające je dokumenty należy przechowywać w ciągu 5 (pięciu) lat.

Uprozczone księgi handlowe.

§ 3. Przedsiębiorstwa, zaliczone w myśl taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, do świadectw przemysłowych:

a) kategorii drugiej punkty 2 i 3, trzeciej i czwartej rozdziału I, trzeciej i czwartej rozdziałów II, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XIX, XX i XXI części II lit. A taryfy,

b) kategorii piątej, szóstej, siódmej i ósmej części II lit. C taryfy,

z wyjątkiem przedsiębiorstw wymienionych w ustępie drugim art. 54 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, mogą prowadzić księgi handlowe według zasad uproszczonej księgowości, wyszczególnionych w § 4 niniejszego rozporządzenia — (uproszczone księgi handlowe).

Księgi handlowe, prowadzone według zasad uproszczonej księgowości, posiadają moc dowodową, określoną w ustępie trzecim i czwartym art. 76 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, pod warunkiem złożenia przez przedsiębiorstwa, prowadzące uproszczoną księgowość, zeznań o obrocie w myśl art. 52 tejże ustawy.

Nadto w wypadkach, w których w myśl przepisów ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym, całkowite lub częściowe zwolnienie od państwowego podatku przemysłowego oraz stosowanie zniżonych stawek podatkowych uzależnione jest od prowadzenia przez przedsiębiorstwa prawidłowych ksiąg handlowych, księgi handlowe, prowadzone według zasad uproszczonej księgowości, będą traktowane narówni z prawidłowemi księgami handlowemi (§ 1 nin. rozp.).

§ 4. Przedsiębiorstwa, prowadzące uproszczone księgi handlowe, winny przy rozpoczęciu czynności handlowych, a następnie w końcu każdego roku sporządzić z natury inwentarz według zasad, wyszczególnionych w ustępach pierwszym i drugim części 1 § 2 niniejszego rozporządzenia.

Pozostałości z inwentarza wnosi się do ksiąg, prowadzonych przez przedsiębiorstwo.

Sporządzanie bilansów otwarcia i zamknięcia nie jest konieczne.

Wszystkie czynności, dokonywane przez przedsiębiorstwo, winny być ujawnione w księgach handlowych.

W przedsiębiorstwach, zakupuujących i sprzedających towary za gotówkę, dostateczne jest prowadzenie księgi (konta) kasy i księgi (konta) towarów (przychodu i rozchodu towarów).

W przedsiębiorstwach przemysłowych (rzemieślniczych) oprócz księgi (konta) kasy należy prowadzić co najmniej księgę (konto) produkcji, do której wciąga się z lewej strony — wydatki, związane z produkcją (surowce, robocizna i t. p.), a z prawej strony — przychody, uzyskane ze sprzedaży wyprodukowanych towarów oraz z wynagrodzeń za wykonane roboty. Przy operacjach na kredyt należy prowadzić księgę (konto) dla rozrachunku z dłużnikami i wierzycielami i w razie potrzeby księgę (konto) weksli.

Przepisy, zawarte w części 2, z wyjątkiem ustępu drugiego, części 3, z wyjątkiem ustępu drugiego, oraz części 4 § 2 niniejszego rozporządzenia, obowiązują również przy prowadzeniu uproszczonych ksiąg handlowych.

O ile księgi, prowadzone według zasad uproszczonej księgowości, nie zostały oparafowane i poświadczone w myśl przepisów obowiązującego na danym obszarze kodeksu handlowego, wówczas podlega zaświadczeniu księga obejmująca konto towarów (przychodu i rozchodu towarów) względnie konto produkcji. Zaświadczenia ksiąg mogą być dokonywane przez władze podatkowe I lub II instancji (izby skarbowe, urzędy skarbowe) oraz organa samorządu gospodarczego.

Badanie ksiąg handlowych.

§ 5. Badanie ksiąg handlowych przedsiębiorstw może być uskutecznione jedynie na podstawie pisemnych zarządzeń władz podatkowych.

Badanie ksiąg isć winno w kierunku:

1) ustalenia rodzaju przedsiębiorstwa i zakresu jego działalności;

2) stwierdzenia: a) czy prowadzona księgowość odpowiada przepisom niniejszego rozporządzenia oraz b) czy zapisy w księgach odpowiadają stosunkom faktycznym i czy są rzetelne;

3) sprawdzenia względnie ustalenia obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwo.

Dla uzgodnienia zapisów w księgach i porównania ich ze stanem faktycznym badanie ksiąg może być uzupełnione przez szczegółowe oględziny przedsiębiorstwa (budynków, maszyn, narzędzi technicznych, składów i t. p.).

Badanie ksiąg winno być dokonane w takim zakresie, aby nie zmuszało do wielokrotnego powtarzania rewizji i prowadzone w ten sposób, by nie hamowało toku pracy przedsiębiorstwa.

Z wyników badania ksiąg handlowych sporządza się protokół.

Protokół badania ksiąg winien zawierać wszelkie dane przedmiotowe, mające znaczenie dla wymiaru podatku, a przede wszystkim:

1) opis przedsiębiorstwa:

a) nazwę i rodzaj przedsiębiorstwa,

b) miejsce jego wykonywania,

c) dane co do rejestracji (rejestr handlowy),

- d) dane co do statutu lub umowy o zawiązaniu spółki, o ile przedsiębiorstwo nie jest własnością osoby fizycznej,
- e) ilość i siedziby oddziałów,
- f) kategorię wykupionych świadectw przemysłowych i ilość kart rejestracyjnych,
- g) ilość pracujących;
- 2) opis rachunkowości:
  - a) okres gospodarczy, objęty księgami,
  - b) rodzaj i forma księgowości oraz spis prowadzonych ksiąg handlowych,
  - c) uwagi co do sporządzenia inwentarza, bilansu otwarcia i zamknięcia,
  - d) uwagi co do prowadzenia księgowości, udokumentowania zapisów i przechowywania dowodów;
- 3) stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości w zapisach badanych ksiąg;
- 4) ustalenie obrotu przedsiębiorstwa według stawek podatkowych z wykazaniem ujawnionych różnic i szczegółowym ich wyjaśnieniem.

W razie ujawnienia w prowadzonych przez przedsiębiorstwo księgach zapisów niezgodnych z rzeczywistością lub pomijania zapisów, należy w protokole przytoczyć wszelkie dane, stwierdzające tę okoliczność.

Odpis protokołu wydaje się przedsiębiorcy, który ma prawo bądź niezwłocznie, bądź w terminie do dni 8, licząc od dnia spisania protokołu, złożyć swe oświadczenie co do uwag, zawartych w protokole.

Ocena ksiąg handlowych.

§ 6. Ocena ksiąg handlowych przy wymiarze podatku przemysłowego należy do władz wymiarowych.

Za prawidłowe uważa się księgi handlowe: 1) których rodzaj, forma i sposób prowadzenia odpowiadają przepisom kodeksu handlowego, względnie przepisom niniejszego rozporządzenia, oraz 2) które są rzetelne pod względem materialnym.

Za nierzetelne uważa się księgi handlowe, prowadzone niezgodnie z istotnym stanem rzeczy.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu: *Jan Piłsudski*

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki*
